

(i) Printed Pages : 7]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	4	1	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
Examination**

1127

MUSIC

(Instrumental)

Paper : A : Theory

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 45

Note :- Attempt five questions in all, selecting at least one question from each Unit. Q. No. 9 is compulsory. All questions carry equal marks.

Unit-I

1. Discuss various Vadan Shaillies of your instrument. 9
2. Explain different varieties of Toras. 9

Unit-II

3. Discuss different folk instruments of Punjab and explain their importance in modern time. 9

NA-407

(1)

Turn Over

4. Explain the role of Laya and Tala in music. 9

Unit-III

5. Write down a brief life sketch and contribution of Ustad Hafiz Ali Khan towards Indian music. 9

6. Discuss the contribution of Ustad Bismillah Khan in the field of Indian classical and film music. 9

Unit-IV

7. Write in notation a Razakhani Gat of Rag Jai Jaiwanti with few Toras. 9

8. Write down Tal Tilwara with its single and double Layakaries. 9

Unit-V

9. Compulsory question (any nine) :

- (i) Define Tan.
- (ii) Define Laya.
- (iii) What is Vibhag in the context of Tal ?
- (iv) Name the types of Laya.
- (v) Which Tal has 14 Matras ?
- (vi) Name any five folk instruments of Punjab.

NA-407

(2)

(vii) Name any four types of Toras.

(viii) Write down the Bols of Maseetkhani Gat.

(ix) Name popular Tals of Light music.

(x) Name an instrumentalist who got Bharat Ratan award.

(xi) What is Meend ?

(xii) Define Kan.

(xiii) Name different categories of instruments used in Indian music. 1×9=9

NA-407

(3)

Turn Over

हिन्दी माध्यम

नोट :- प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न चुनते हुए कुल पाँच प्रश्न कीजिए।
प्रश्न क्र. 9 अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

इकाई-I

1. अपने वाद्ययंत्र की विभिन्न वादन शैलियों का वर्णन कीजिए। 9
2. तोड़ा की विभिन्न किस्मों का वर्णन कीजिए। 9

इकाई-II

3. पंजाब के विभिन्न लोक वाद्ययंत्रों का वर्णन कीजिए तथा आधुनिक समय में उनका महत्त्व बताइए। 9
4. संगीत में लय तथा ताल की भूमिका बताइए। 9

इकाई-III

5. भारतीय संगीत के लिए उस्ताद हफीज अली खान की जीवनी तथा योगदान संक्षेप में लिखिए। 9
6. भारतीय शास्त्रीय तथा फिल्म संगीत के क्षेत्र में उस्ताद बिस्मिल्लाह खान के योगदान का वर्णन कीजिए। 9

इकाई-IV

7. कुछ तोड़ों के साथ-साथ राग जय-जयवंती की रजाखानीगत की नोटेशन लिखिए। 9
8. ताल तिलवाड़ा को इसके सिंगल तथा डबल लयकारियों सहित लिखिए। 9

NA-407

(4)

इकाई-V

9. अनिवार्य प्रश्न (कोई नौ) :

- (i) तान की परिभाषा दीजिए।
- (ii) लय की परिभाषा दीजिए।
- (iii) ताल के संदर्भ में विभाग क्या है ?
- (iv) लय की प्रकारों के नाम दीजिए।
- (v) किस ताल में 14 मात्राएँ होती हैं ?
- (vi) पंजाब के पाँच लोक वाद्ययंत्रों के नाम लिखिए।
- (vii) तोड़ों के चार प्रकार लिखिए।
- (viii) मसीतखानी गत के बोल लिखिए।
- (ix) लाइट (हल्के) संगीत के प्रसिद्ध तालों के नाम लिखिए।
- (x) भारत रत्न पुरस्कार प्राप्त करने वाले वादक का नाम बताइए।
- (xi) मीड क्या है ?
- (xii) कण की परिभाषा दीजिए।
- (xiii) भारतीय संगीत में प्रयुक्त वाद्य यंत्र की विभिन्न किस्में लिखिए।

1×9=9

NA-407

(5)

Turn Over

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਐਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

ਇਕਾਈ-I

1. ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸਾਜ਼ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 9
2. ਤੋੜਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 9

ਇਕਾਈ-II

3. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ। 9
4. ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲਯ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੱਸੋ। 9

ਇਕਾਈ-III

5. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਉਸਤਾਦ ਹਫੀਜ਼ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 9
6. ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿਲਾਹ ਖਾਨ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 9

ਇਕਾਈ-IV

7. ਕੁੱਝ ਤੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਗ ਜੈ-ਜੈਵੰਤੀ ਦੀ ਰਜਾਖਾਨੀਗੁਣ ਦੀ ਨੋਟੇ ਸ਼ਨ ਲਿਖੋ। 9
8. ਤਾਲ ਤਿਲਵਾੜਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਅਤੇ ਡਬਲ ਲਾਯਕਾਰੀਆਂ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। 9

NA-407

(6)

ਇਕਾਈ-V

9. ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ)।
 - (i) ਤਾਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
 - (ii) ਲਯ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
 - (iii) ਤਾਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਕੀ ਹੈ ?
 - (iv) ਲਯ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿਓ।
 - (v) ਕਿਸ ਤਾਲ ਵਿੱਚ 14 ਮਾਤਰਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ?
 - (vi) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 - (vii) ਤੋੜਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੋ।
 - (viii) ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗੁਣ ਦੇ ਬੋਲ ਲਿਖੋ।
 - (ix) ਲਾਇਟ (ਹਲਕੇ) ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 - (x) ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਦਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
 - (xi) ਮੀਂਡ ਕੀ ਹੈ ?
 - (xii) ਕਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
 - (xiii) ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਸਾਜ਼ ਯੰਤਰ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।

1×9=9

NA-407

(7)